

Průvodce pro spotřebitele

SDRUŽENÍ ČESKÝCH
SPOTŘEBITELŮ, Z. Ú.
CZECH CONSUMER
ASSOCIATION
www.konzument.cz

DOMÁCÍ CHEMIE – RADY PRO SPOTŘEBITELE

Zdeňka Trávníčková

DOMÁCÍ CHEMIE – RADY PRO SPOTŘEBITELE

MUDr. Zdeňka Trávníčková, CSc.

OBSAH

PŘEDMLUVA	3
1. CO SI PŘEDSTAVIT POD POJMEM „DOMÁCÍ CHEMIE“?	4
2. ZACHÁZENÍ S PROSTŘEDKY „DOMÁCÍ CHEMIE“	4
2.1. Důležité zásady pro uživatele prostředků „domácí chemie“	4
3. SPECIFICKÉ PROSTŘEDKY A BALENÍ „DOMÁCÍ CHEMIE“ Z HLEDISKA ZACHÁZENÍ	8
3.1. Biocidní přípravky	8
3.2. Prostředky tzv. na přírodní bázi	8
3.3. Vteřinová lepidla	8
3.4. Aerosolová balení a mechanické rozstřikovače	9
4. NEBEZPEČNOSTI U PROSTŘEDKŮ „DOMÁCÍ CHEMIE“	9
5. OZNAČENÍ PROSTŘEDKŮ „DOMÁCÍ CHEMIE“ A NĚKTERÉ POŽADAVKY NA OBALY NEBO PRODEJ	10
5.1. Obecné požadavky na označení	10
5.2. Prvky označení	11
5.3. Některé další požadavky k ochraně zdraví, které musí dodržovat dodavatel	16
5.4. Omezení pro osoby mladší 18 let	18
6. DOTAZY SPOTŘEBITELŮ	18
SLOVO O AUTORCE	20
LITERATURA – ZDROJE	20
Edice PRŮVODCE SPOTŘEBITELE	20

Tato publikace byla připravena v rámci projektu – **Služby pro zodpovědného spotřebitele a pro korektní trh**, financovaného z neinvestiční dotace prostřednictvím Ministerstva průmyslu a obchodu ze státního rozpočtu ČR pro rok 2016.

ISBN 978-80-87719-45-9 (Sdružení českých spotřebitelů, z. ú.)

PŘEDMLUVA

Na výrobku (jeho obalu, v reklamě apod.) nachází spotřebitel řadu informací, které mu mají při koupi napomoci v orientaci při výběru. Některé informace jsou povinné, ale v řadě dalších je na volbě výrobce, jakými dalšími sděleními chce kupujícího přesvědčit, že právě jeho výrobek stojí za zakoupení a spotřebování. V našich publikacích se často věnujeme právě těmto dobrovolným údajům ve značení, ve kterých mají spotřebitelé často zmatek, ne přesně jim rozumějí a při nákupu mohou být ovlivňováni jejich špatnou interpretací.

V této publikaci se ale budeme zabývat informacemi na výrobcích, které jsou povinné. Prostředky „domácí chemie“, což jsou detergenty a mnoho dalších v domácnostech používaných prostředků na bázi „chemie“, obsahují v označení informace o jejich případné nebezpečnosti a pokyny pro bezpečné používání. Sdružení českých spotřebitelů (SČS) ze svých zkušeností vyvozuje, že spotřebitelé nevěnují těmto informacím dostatečnou pozornost, často uváděným informacím nerozumějí, anebo díky malému písmu, špatné čitelnosti a obtížné orientaci v mnohojazyčných textech je vůbec nečtou. Dodržování bezpečnostních pokynů je ale zásadní pro každého uživatele těchto prostředků, a mají zásadní význam pro členy domácnosti zvláště zranitelné – děti, seniory, hendikepované...

Jsm rádi, že SČS může v této publikaci připomenout důležitost těchto informací pro každého spotřebitele a vysvětlit jejich význam. Jak bývá v našich publikacích zvykem, věříme, že pro vysokou odbornou fundovanost si najde publikace zájemce i v jiných „zajímavých skupinách“ – u výrobců, prodejců, pracovníků orgánů veřejné správy a dalších.

Jen poučený spotřebitel se může účinně chránit.

Ing. Libor Dupal, ředitel Sdružení českých spotřebitelů, ředitel Kabinetu pro standardizaci

1. CO SI PŘEDSTAVIT POD POJMEM „DOMÁČÍ CHEMIE“?

Pod pojem „domácí chemie“ obvykle zahrnujeme různé chemické látky nebo směsi (dále **prostředky**), které si spotřebitelé obvykle kupují v běžných obchodech a mají je ve svých domácnostech. Jsou to zejména:

- prací přípravky (na ošetření prádla – ruční nebo praní v pračce);
- pomocné prací směsi určené pro namáčení (předpírání), aviváž, máchání nebo bělení oděvů či prádla, různé odstraňovače skvrn;
- čistící a mycí přípravky (na nádobí – ruční nebo určené do myčky na nádobí, dále na kuchyňské desky, sporáky, podlahy, umyvadla, vany, toalety, dlaždičky, ale i na okna a skla, na koberce a čalounění apod.), dále může se jednat i o odstraňovače vodního kamene;
- některé z čistících nejen čistí, ale mohou obsahovat i tzv. dezinfekční složku, která ničí bakterie, plísně apod., pak se jedná o tzv. biocidní přípravky (především na plochy nebo předměty);
- prostředky na ošetření nábytku; leštěnky či spreje;
- různé osvěžovače vzduchu (ve formě aerosolů, koncentrátů do aromalamp apod.);
- běžná lepidla (například na papír či tzv. vteřinová) apod.

Kromě výše uvedených skupin mohou v řadě domácností být tzv. „další chemikálie“, jako jsou prostředky na ošetření a provoz auta (kapaliny do ostříkovačů, na ochranu laku a ochranu karoserie...), pohonné hmoty a motorové oleje (do aut, sekačky na trávníky, motorové pily...), prostředky na ošetření obuvi (krémy, impregnace),

zápalky (s hlavičkami z chlorečnanu draselného), přípravky k ošetřování rostlin na balkoně, v bytě nebo na zahradě (tj. přípravky na ochranu rostlin, hnojiva), různé přípravky pro kutily (barvy, laky, ředidla, tmely, speciální lepidla), tekuté či pevné podpalovače (do kamen nebo na grill), prostředky používané obvykle na hřbitově (oleje do lamp na svícení, speciální čističe na kamenné desky), bomby na propan-butan, pohlcovače vlhkosti na bázi „chemie“, a v poslední době různé náplně do elektronických cigaret apod. **Obecné informace z naší publikace lze uplatnit i při nakládání s těmito tzv. „dalšími chemikáliemi“, nicméně se jimi speciálně zabývat nebudeme.**

V domácnostech se používají i další výrobky na bázi „chemie“ – např. kosmetika nebo léky. Vztahují se na ně speciální požadavky a jsou mimo rozsah této publikace.

2. ZACHÁZENÍ S PROSTŘEDKY „DOMÁČÍ CHEMIE“

Všechny níže uváděné požadavky musí dodavatel prostředků „domácí chemie“ splňovat.

Avšak i **samotný spotřebitel** má podle § 44 zákona č. 258/2000 Sb. **povinnost chránit** zdraví fyzických osob a životní prostředí a řídit se informacemi z označení na obalech/štítcích, tj. výstražnými symboly nebezpečnosti, standardními větami o nebezpečnosti a standardními pokyny pro bezpečné zacházení apod. při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi (tedy i s prostředky „domácí chemie“).

2.1. Důležité zásady pro uživatele prostředků „domácí chemie“

a) Před koupí v obchodě si důkladně prohleďte obal prostředku „domácí chemie“.

Obal by měl být neporušen a obsah z něj nesmí vytékat.

Nebude-li text v českých obchodech v češtině nebo bude-li napsán velmi malým písmem, bude nečitelný a nejasný, zvažte koupit jiného prostředku od jiného dodavatele. Alergické osoby by neměly kupovat „domácí chemii“, která obsahuje složky, na které jsou/mohou být alergičtí oni sami nebo jiní členové jejich domácnosti.

Jsou-li na štítku/obalu doporučeny osobní ochranné prostředky jako rukavice nebo ochranné brýle, zvažte, zda je doma máte, když ne, zakupte je současně s prostředkem „domácí chemie“.

b) Po přinesení prostředku „domácí chemie“ domů – bezpečné uložení.

Prostředky uložte doma na bezpečné místo. Většinu prostředků je nevhodné skladovat na přímém slunci (venku, těsně u okna na jižní stranu) nebo je vystavovat vysokým teplotám (blízko kamen, krbů apod.).

Máte-li doma malé děti nebo vás chodí občas navštěvovat (jste prarodiče, teta a strýc, přátelé), pečlivě zvažte, kam prostředky uložíte. Podle sdělení Toxikologického informačního střediska přibližně ke třem čtvrtinám otrav malých dětí dochází v kuchyních a také v koupelnách. Což odpovídá skutečnosti, že ve většině domácností (a bohužel i s malými dětmi) se tyto prostředky ukládají do neuzamykatelné skříňky pod kuchyňský dřez nebo v koupelně obvykle pod umyvadlo, popřípadě se balení s čističem volně postaví vedle toaletní mísy na zem.

Uložte nebezpečně prostředky „domácí chemie“ pokud možno vysoko, mimo do-

sah a dohled především malých dětí.

Při skladování v nízkých úložných skříních by měly být skříně opatřeny dětskou pojistkou.

Gelové kapsle na praní uchovávejte v původním obalu a mezi jednotlivým použitím balení řádně uzavírejte.

Problém je, že malé děti na rozdíl od dospělých dokáží některé starší typy těchto uzávěrů celkem snadno otevřít. Dospělí (především starší lidé), kteří s nimi mají potíže, pak uzávěry odolné proti otevření dětmi po použití záměrně nedotahují.

Na bezpečné místo ukládejte tyto obaly s prostředky také po každém použití.

NIKDY nepřelévajte prostředky „domácí chemie“ do obalů od nápojů (např. PET lahví). Je to častá příčina náhodných otrav.

Pokud je nutno prostředek „domácí chemie“ přelit do jiného obalu, IHNED nový náhradní obal opatřete důkladným popisem (o co se jedná – název, případná nebezpečnost, důležitá ochranná opatření, datum a popřípadě jak používat, dávkování).

c) **Před použitím si přečtěte informace na štítku/obalu prostředku včetně prvků označení a snažte se jim porozumět a řídit se jimi.**

Kromě návodu na použití musí být u prostředků „domácí chemie“, označených jako nebezpečné (viz text dále), také tzv. pokyny pro bezpečné nakládání.

Označení na prostředcích mají informovat o případné nebezpečnosti, ale i jak s nimi zacházet bezpečně. Je třeba brát tyto informace vážně – jsou pro vaši bezpečnost!

Při používání obecně platí:

- Před použitím si pečlivě přečtete informaci na štítku/obalu každého konkrétního prostředku. POZOR! Prostředků, které mají v názvu například slovo „Savo“, je na trhu několik typů, s různým složením, různou nebezpečností i způsobem použití.
- Pracujte tak, abyste neohrozili zdraví svoje, ale ani svých blízkých.
- Při používání prostředků „domácí chemie“ je nevhodné současně jíst nebo pít (platí např. pro zdraví škodlivé při požití).
- Při používání některých prostředků je vhodné větrat (platí např. pro dráždivé

nebo zdraví škodlivé při vdechování nebo uvolňující chlór).

- Při používání některých prostředků je nevhodné kouřit (platí např. pro hořlavé kapaliny).
- POZOR na děti u otevřených balení. Po každém použití správně zavřete víčko obalu, především dovřete uzávěry odolné proti otevření dětmi.
- Nepoužívejte gelové kapsle na praní a další nebezpečné prostředky „domácí chemie“ v blízkosti malých dětí, dětem neumožňujte a ani je nevyzývajte k manipulaci s nimi. Nenechávejte gelové kapsle mimo jejich vnější obal.

Osobní ochranné prostředky jako jsou rukavice (gumové či z PVC) nebo ochranné brýle, případně ochranný oděv, jsou uváděny v označení na většině obalů/štítků prostředků „domácí chemie“.

Nepodceňujte tato doporučení především při práci s agresivními čistíci. Při používání žiravin je to pak naprosto nezbytné.

Před navléknutím rukavic pečlivě zvažte, zda prstýnky nebo různé náramky nemohou rukavice propíchnout, popřípadě si je před prací sundejte.

Dojde-li při práci s domácí chemií k protržení ochranných rukavic, přerušete práci a vyměňte si je.

Po použití „domácí chemie“ rukavice nebo brýle umyjte/vyčistěte a po uschnutí uložte na vyhrazené místo. Jsou-li však rukavice pro jednorázové použití, protržené nebo nadměrně znečištěné, rovnou je zlikvidujte.

Po použití „domácí chemie“ si umyjte či opláchněte ruce vodou, popřípadě umyjte i jinou potřísněnou část těla. Podle potřeby ošetřete ruce krémem.

d) **V případě nehody nebo otravy.**

Při potřísnění kůže nebo polítní oděvu, zasažení oka přímo při manipulaci nebo zasažení potřísněným prstem, náhodným napitím nebo nadýchání par/aerosolu/výparů se řiďte **pokyny pro první pomoc na obale daného prostředku.**

• **Pro tzv. méně nebezpečné** platí následující obecné pokyny pro **první pomoc:**

➔ **při zasažení kůže**

Odložte kontaminovaný / nasáklý oděv. Zasažené části pokožky umyjte vodou a mýdlem, pokožku následně dobře opláchněte.

➔ **při zasažení očí**

Vyplachujte oči velkým množstvím vlažné čisté vody cca 10 minut a současně odstraňte kontaktní čočky, jsou-li nasazeny, a pokud je lze snadno vyjmout. Kontaktní čočky nelze znovu použít, je třeba je zlikvidovat. Vhodná je vlažná voda z vodovodu.

➔ **při nadýchání**

Přerušete práci. Přejděte na čerstvý vzduch nebo otevřete okna. Zajistěte postiženému klid.

Platí vždy jako první opatření při nadýchání chlóru (*uvolňuje se z některých přípravků na čištění sanitární techniky*).

➔ **při náhodném požití**

Vypláchněte ústa vodou, případně dejte vypít asi sklenici (1/4 litru) vody. Ve většině případů nevyvolávejte zvracení bez porady s lékařem.

U malých dětí může být množství tekutiny (vody nebo popř. vlažného čaje) úměrně menší. Dětem se podává tekutina po doušcích nebo po lžičkách.

Po požití saponátů – při spontánním zvracení předklonit hlavu a tím zabrá-

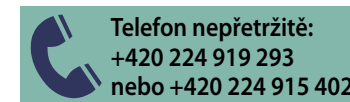
nit vdechnutí pěny. Je možné podat lék proti nadýmání (např. Espumisan, Lefax), který omezí tvorbu pěny v žaludku.

U některých otrav (především jsou-li prostředky zdraví škodlivé při požití) může být vhodné podat několik tablet aktivního uhlí (tzv. živočišného uhlí).

• **Při zasažení více nebezpečnými prostředky** „domácí chemie“ jakou jsou:

- žiraviny,
- ale také při nadýchání chlóru,
- objeví-li se zvracení nebo kašel po spontánním zvracení,
- přetrvávají-li zdravotní potíže (pálení, dráždění, nevolnost, bolest za hrudní kostí nebo břicha, průjem apod.),
- **VŽDY** při požití prostředku **s větou H304** (při požití a vniknutí do dýchacích cest může způsobit smrt),
- po požití velkého množství jiného prostředku,
- nebo je-li to uvedeno na štítku/obalu,

IHNED kontaktujte/dopravte postiženého k lékaři nebo do nejbližší nemocnice (příčemž obal vezměte s sebou), případně **volejte Toxikologické informační středisko (TIS).**

V případě, že budete žádat o radu Toxikologické informační středisko, je nutné podat co nejpřesnější informace o nehodě:

- komu a kdy se nehoda stala;
- věk a přibližná hmotnost postiženého;
- co je příčinou otravy – od prostředku „domácí chemie“ je vhodné mít po ruce obal s přesným názvem, popřípadě složením (je-

-li uvedeno na obale) a k čemu se používá. Název je nutno uvádět co nejpřesněji!

- jaké je přibližné množství použitého prostředku;
 - jaké má postižený příznaky;
 - jaká opatření první pomoci byla provedena.
- Při kontaktování Toxikologického informačního střediska mějte na paměti, že poskytuje službu pro celou ČR (především pro lékaře ale i laiky), tuto službu nikdy nezneužívejte.

e) Likvidace zbytků a obalů

„Domácí chemie“ nám může dobře sloužit, ale při nesprávné likvidaci by mohla škodit především životnímu prostředí. V obecném povědomí lidí je, že zbytky „domácí chemie“ a ani jejich obaly se nemají vylévat, vysypávat a ani vyhazovat volně do přírody. Řada prostředků „domácí chemie“ by se však neměla vylévat ani do toalet a odpadů. Může to způsobit potíže například na čistíčkách odpadních vod.

Ideálně je odstranit nevyužitě zbytky prostředku a obal předáním do sběrného dvora do části nebezpečného odpadu.

Obaly od prostředků „domácí chemie“, které nebyly označeny jako nebezpečné, lze důkladně vypláchnout (alespoň 3x) a uložit do tříděného odpadu (většinou plast).

3. SPECIFICKÉ PROSTŘEDKY A BALENÍ „DOMÁCÍ CHEMIE“ Z HLEDISKA ZACHÁZENÍ

3.1. Biocidní přípravky

Biocidní přípravky (dále biocidy) se v domácnostech používají především k ničení plísní a bakterií na toaletách, v koupelnách,

kuchyních, na stěnách; dále pak k regulaci nebo odpuzování členovců (tj. hmyzu – včetně much, různých druhů molů, mravenců, pavouků apod.).

Biocidy jsou určeny a zároveň jejich účinnost i bezpečnost je zhodnocena pro daný, přesně vymezený způsob použití. NEPOUŽÍVEJTE je k jiným účelům, než je na štítku. Není náhodou, že každá reklama na biocidní přípravek musí kromě jiných požadavků zahrnovat věty: „Používejte biocidy bezpečným způsobem. Před použitím si vždy přečtěte označení a informace o přípravku“. Před použitím biocidu pečlivě zvažte, zda je opravu nutné jej použít, zda by nestačil jen důkladný úklid, pořádné umytí a vyčištění (např. toaletní mísy), nebo přebrání a vyhození potravin napadených moly.

Rozhodnete-li se biocid použít, tak důsledně dodržujte dávkování uvedené na obale. Větší dávka může zbytečně zatížit životní prostředí (např. při použití v koupelnách). Menší dávka zas může vést ke vzniku rezistentních (odolných) kmenů.

3.2. Prostředky tzv. na přírodní bázi

Tyto prostředky tzv. na přírodní bázi (ať již čističe nebo osvěžovače vzduchu) jsou vyhledávány určitými skupinami zákazníků. Příručka se nevyjadřuje k jejich účinnosti, protože ta se může mezi jednotlivými přípravky od různých dodavatelů výrazně lišit. Nelze obecně tvrdit, že takové prostředky jsou pro lidské zdraví naprosto bezpečné. Některé především koncentrované výtažky či oleje mohou také dráždit případně vyvolat alergickou reakci stejně jako tzv. klasická chemie.

3.3. Vteřinová lepidla

Vteřinová lepidla jsou velmi oblíbená

pro své jednoduché použití, rychlý efekt a snadnou dostupnost. Jak je uvedeno níže, tak většinou jsou na bázi kyanoakrylátu a musí mít na obale text věty EUH202 s upozorněním k ochraně zdraví: „Kvanoakrylát. Nebezpečí. Okamžitě slepuje kůži a oči. Uchovávejte mimo dosah dětí.“

Tato lepidla jsou dodávána na trh ve velmi

malých baleních (obvykle 3 nebo 5 gramů). Vzhledem k malému balení je značně omezena i plocha na označení. Kromě toho řada dodavatelů využije možnost uvádět text na obalu ve více jazycích, takže informace v češtině (i dalších jazycích) je pak napsána velmi malým písmem. Některé osoby text bez brýlí nebo lupy ani nemohou přečíst. Tato lepidla nezpůsobují „klasické“ otravy. Nebezpečná jsou tím, že kůži nebo sliznice (prsty, rty, oční víčka apod.) velmi rychle slepí.

Slepená místa se NIKDY nesmí neodtrhávat od sebe násilím. Pokud dojde ke slepení prstů, potřete je nejlépe stolním olejem. Chvilí místo třete a jemně masírujte a počkejte. Postupně dojde k odloupení hmoty od prstu. Při slepení očních víček, nosních dírek nebo úst vyhledejte ošetření lékaře. Vzhledem k rychlosti účinku u těchto lepidel dvojnásob platí dodržovat upozornění na uchování mimo dosah dětí.

3.4. Aerosolová balení a mechanické rozstříkovače

Do aerosolových balení jsou baleny z prostředků domácí chemie například některé osvěžovače vzduchu, čističe oken, trouby apod. Pro všechny aerosoly platí, že nádoby jsou pod stálým tlakem. Nesmí se prorážet, propíchnout, a to ani v případech, jsou-li zdánlivě prázdné. Stejně tak se nesmí vystavovat vyšším teplotám (např. skladovat u kamen) a vhadzovat do ohně. Hrozilo by roztržení obalu.

Správná likvidace obalů je pouze předáním do sběrného dvora do části nebezpečného odpadu, nebo na vyhrazené místo.

Mechanické rozstříkovače jsou nádoby vybavené pumpičkou a tryskou. Na rozdíl od aerosolů nejsou pod stálým tlakem. Do těchto obalů jsou opět s oblibou baleny různé čističe.

Dětem vysvětlujte, že mechanické rozstříkovače nejsou na hraní a nelze je používat podobně jako hračky typu vodní pumpičky a stříkat s nimi po sobě.

S aerosoly i mechanickými rozstříkovači stříkejte (kromě kosmetiky nebo léčiv) vždy směrem od sebe a od dalších přihlížejících osob.

4. NEBEZPEČNOSTI U PROSTŘEDKŮ „DOMÁCÍ CHEMIE“

Každý **dodavatel** (jak výrobce, tak i distributor nebo prodejce) prostředků „domácí chemie“ je **zodpovědný** za to, co uvádí na trh, nabízí a prodává. Dodavatel musí vždy nejprve zhodnotit, zda by konkrétní prostředek mohl být nebezpečný (pro zdraví, životní prostředí, nebo má nějakou fyzikální nebezpečnost), neboli musí provést tzv. klasifikaci.

Prostředky „domácí chemie“ mohou mít různé typy nebezpečnosti:

- **fyzikální** – nejčastěji se jedná o hořlavé kapaliny nebo aerosoly;
- **pro zdraví** – nejčastěji akutně toxické kategorie 4 (při požití, při styku s kůží nebo při vdechování), žíravé nebo dráždivé pro kůži, způsobující vážné poškození nebo podráždění očí, senzibilizující dýchací cesty nebo kůži, nebezpečné při vdechnutí apod.;
- **pro životní prostředí** – akutně nebo chronicky toxický pro vodní organismy.

Některé typy „domácí chemie“ (např. většina aviváží) **nemusí** být klasifikovány jako **nebezpečné**.

Nicméně i s nebezpečnou „domácí chemií“ lze nakládat bezpečně a bez potíží, když se ví jak.

Stejně tak platí, že **i prostředky, které nejsou klasifikovány**, resp. nejsou označeny na obale jako nebezpečné, **mohou také vyvolat** určité nežádoucí účinky (při vypití malými dětmi, oslabenými nebo nemocnými osobami, při potřísnění poraněné nebo nemocné kůže apod.). Tyto účinky by však měly být pouze mírné a přechodné a v menší míře, než je uváděno níže u tzv. H vět.

5. OZNAČENÍ PROSTŘEDKŮ „DOMÁCÍ CHEMIE“ A NĚKTERÉ POŽADAVKY NA OBALY NEBO PRODEJ

5.1. Obecné požadavky na označení

Kromě názvu, identifikace dodavatele, množství prostředku v balení přístupném široké veřejnosti a návodu na použití, musí být na obale další náležitosti stanovené právními předpisy podle toho, k čemu pro-

středek „domácí chemie“ slouží, jaké látky obsahuje, a zda by mohl být klasifikován jako nebezpečný.

I nebezpečné prostředky (až na výjimky stanovené právními předpisy) mohou být prodávány běžnému spotřebiteli jako „domácí chemie“. Aby spotřebitel měl dostatek informací o případné nebezpečnosti, ale i o tom, jak bezpečně s prostředky „domácí chemie“ zacházet, musí dodavatel uvést na obal či na štítek pevně připevněný k obalu tzv. **prvky označení**. Požadavky na prvky označení vychází z předpisů Evropské unie tak, aby byly jednotné nejen na obalech od různých firem, ale i v rámci celé EU.

DŮLEŽITÉ: Informace na těchto obalech/štítcích MUSÍ být vždy v češtině.

V současné době stále existují **dva systémy pro označení nebezpečnosti** na štítcích prostředků „domácí chemie“ – tzv. **starý systém „podle směrnice“ a nový systém podle nařízení CLP** (viz literatura). Přičemž „domácí chemie“ označená podle starého systému se může prodávat pouze do 1. června 2017 a to už jen za stanovených podmínek. Prakticky se jedná pouze o do-prodej. „Domácí chemie“ označená podle nového systému (tzv. nařízení CLP) v obchodech převažuje. Proto se příručka zaměřuje především na vysvětlení nového systému označení chemických látek a směsí. Prvky označení podle tzv. starého systému jsou v příručce zmíněny pouze proto, že spotřebitelé mohou mít doma dříve zakoupené prostředky takto označené a používat je do spotřebování zásob, popř. používat do data spotřeby, je-li pro daný typ prostředku takové datum uvedeno na obalu.

Příklad označení nebezpečného prostředku:

Podle starého systému	Podle nového systému (nařízení CLP)
dráždivý	VAROVÁNÍ
R43 Může vyvolat senzibilizaci při styku s kůží S28 Při styku s kůží okamžitě omyjte velkým množstvím vody	H317 Může vyvolat alergickou kožní reakci. P302+P352 PŘI STYKU S KŮŽÍ: Omyjte velkým množstvím vody.
<i>Podle nebezpečnosti, typu látky/směsi, způsobu použití, typu uživatele jsou vybrány a přiřazeny na obal/štítek pokyny pro bezpečné zacházení, pro správné uchování, nakládání, první pomoc či likvidaci.</i> <i>Kódy vět (jako R43, S28, H317 a H302+P352) na obalech být nemusí, požadován je však text vět.</i>	

Jednotlivé prvky označení

Prvky označení musí být **zřetelné** a **neodstranitelné**. Musí zřetelně vystupovat z pozadí a mít takovou velikost a uspořádání, aby byly **snadno čitelné**. Umístěny musí být tak, aby šly **čist vodorovně**, je-li balení uloženo v obvyklé poloze.

a) Výstražné symboly nebezpečnosti

Příklady několika **výstražných symbolů nebezpečnosti**, které se mohou vyskytovat na obalech/štítcích prostředků „domácí chemie“:

5.2. Prvky označení

Prvky označení tvoří kromě výrazného **výstražného symbolu nebezpečnosti** také **standardní věty o nebezpečnosti** (tzv. **H věty**, dříve R věty), které blíže specifikují, o jakou nebezpečnost se jedná, **pokyny pro bezpečné zacházení** (tzv. **P pokyny**, dříve S věty), nově **signální slovo** a další **doplňkové informace/údaje o nebezpečnosti** (tzv. **EUH věty**) požadované právními předpisy.

Nebezpečnost				
plamen	vykřičník	žiravost	pro zdraví	životní prostředí

Výstražné symboly nebezpečnosti (na obalu jich může být i několik najednou) upozorňují uživatele, že prostředek „domácí chemie“ je nebezpečný. Symboly musí splňovat stanovenou minimální velikost a barevnost (obvykle černý symbol v červeném rámečku), aby byly zřetelné na první pohled. Některým významům symbolů (např. plamene, stromu bez listů nebo mrtvé rybě) není až tak těžké porozumět. Přesto však výstražné symboly nebezpečnosti musí být (až na výjimky pro některá malá balení) doplněny na obale/štítku o tzv. standardní věty o nebezpečnosti.

b) Standardní věty o nebezpečnosti (tzv. H věty)

Standardní věty o nebezpečnosti mají blíže informovat uživatele o možných nebezpečných vlastnostech. Některé mohou být i běžným spotřebitelům celkem jasná. Neplatí to však pro všechny.

POZOR! Konkrétní nežádoucí účinek na zdraví člověka záleží nejen na nebezpečnosti, ale i na dávce, koncentraci, době působení, způsobu expozice, zdravotnímu stavu exponovaného, včasnosti první pomoci a některých dalších faktorech.

Opět několik **příkladů** tzv. H vět, které se mohou nejčastěji vyskytovat na obalech u prostředků „domácí chemie“. Na obalech/

štítcích mohou být uváděny i bez svých kódů (tj. jen formou textu).

H222 Extrémně hořlavý aerosol.

H223 Hořlavý aerosol.

H226 Hořlavá kapalina a páry.

H229 Nádoba je pod tlakem: při zahřívání se může roztrhnout.

Věty informují o fyzikální vlastnosti prostředku a z toho důvodu s nimi musíme zacházet opatrně, vyvarovat se například styku s ohněm při práci. Stejně musíme věnovat pozornost jejich skladování.

Bližší informace jsou na obalu obvykle specifikovány pomocí pokynů pro bezpečné zacházení (tzv. P pokynů – příklady viz níže) nebo formou dalšího textu.

H302 Zdraví škodlivý při požití.

H312 Zdraví škodlivý při styku s kůží.

H332 Zdraví škodlivý při vdechování.

Věty informují o tom, že při požití, při styku s kůží nebo při vdechování par/aerosolů/prachu a to i v kratším časovém úseku může dojít k celkové otravě, která se bude projevovat různými příznaky. Otravu můžeme například nesprávně zaměnit za nevolnost jako „po špatném jídle“, může se přidat průjem, zvracení, bolest břicha, ale i stavy podobné jako při opilosti, nebo jiné příznaky.

Po vyšší expozici některých prostředků s větou H332 může dojít také k ospalosti, malátnosti, sníženému vnímání. V těchto případech se nedoporučuje usedat za volant a řídit auto.

H314 Způsobuje těžké poleptání kůže a poškození očí.

Věta se přiřazuje žiravinám. Jedná se většinou o kapaliny, občas i pevné látky/směsi, které zasaženou kůži, sliznice (při náhodném požití) nebo oči mohou poleptat a nevratně poškodit. Politá kůže může pálit, silně bolet, krvácet, mohou se objevit vředy a mokvající rány, nebo naopak přiškvary, ale může se také změnit barva kůže, vytvořit puchýře, otoky... Někdy nemusí být poškození žiravinou okamžitě zjevné či zjištělné, bolest a požití se projeví se zpožděním několika hodin. Zasažená kůže se obvykle hojí jizvami. Vždy však záleží na dávce (jak bylo uvedeno výše), koncentraci, době působení a některých dalších faktorech.

Při náhodném vstříknutí do oka, oko silně bolí, pálí, může dojít ke stažení svalů kolem oka tak, že oko ani nejde otevřít. Víčka je třeba otevřít násilím pro poskytnutí první pomoci. Při zasažení oka žiravinou hrozí trvalá ztráta zraku, není-li poskytnuta okamžitá první pomoc.

Náhodné požití žiraviny způsobí pálení v dutině ústní a krku, může se objevit silnější slinění. Je-li žiravina spolknuta, pak pálení za hrudní kostí, zvracení, případně i s příměsí krve.

H315 Dráždí kůži.

Zasažení kůže nebo sliznic (vypití)

může vyvolat zarudnutí zasažené části těla, pálení, svědění, puchýře, otok kůže, vyrážku apod. Výraznější budou projevy u osob, které trpí nějakou kožní chorobou nebo při zasažení poraněné kůže nebo na citlivé kůži malých dětí.

I když je ve větě slovo „kůži“, při náhodném požití může dráždit i sliznici v dutině ústní nebo krku (pálení, popř. bolest apod.).

H317 Může vyvolat alergickou kožní reakci. Prostředky s touto větou mohou vyvolat alergickou reakci na kůži u vnímavých osob. Alergie může vzniknout v kterémkoli věku. Při již vytvořené senzibilizaci (vnímavosti) osoby na daný alergen dochází k projevu vlastní alergické reakce za 1–2 dny po styku s kůží. Projevy jsou různé, například: zarudnutí zasažené části kůže, zarudnutí s otokem kůže, různé pupínky, vyrážka, puchýře, ale i krusty nebo mokvání. Typické je neostré ohraničení ploch a přítomné svědění. Osoby, které nejsou alergické na dané látky či složky směsi, mohou být zcela bez potíží.

Látky, které jsou zodpovědné za tuto nebezpečnost, mají být uvedeny na štítku. Obvykle jsou však uváděny formou prostého vyjmenování.

H318 Způsobuje vážné poškození očí.

H319 Způsobuje vážné podráždění očí.

Při zasažení neředěnou látkou/směsí s H319 (vstříknutí, zanesení mnutím oka) dojde k podráždění oka. Zasažené oko pálí, bolí, slzí, zčervená spojivka, pocit jako cizího tělesa v oku, otok očních víček, porucha vidění apod. U H319 jsou změny přechodné

a vratné (neboli vyhojí se).

Při zasažení očí látkou/směsí s H318 může dojít až k vážnému poškození oka (ztrátě zraku) při pozdní nebo nedostatečné první pomoci. Při zasažení očí látkou/směsí s H318 jsou projevy výraznější, mohou se blížit až projevům jako při zasažení žiravinou – např. porušení rohovky, přetrvávající zakalení rohovky, zasažení funkce rohovky, zánět duhovky, srůsty a zhoršené vidění. Změny nejsou vratné (nevyhojí se) a může nastat trvalé poškození oka. Opět nesmírně důležitá je první pomoc.

H304 Při požití a vniknutí do dýchacích cest může způsobit smrt.

Věta je přiřazována prostředkům, které obsahují určitá organická rozpouštědla a mají nízkou viskozitu. Při jejich náhodném požití se může udělat postiženému nevolno, následně vlivem nastupující otravy dojde ke sníženému vnímání případně až bezvědomí, při čem postižený může zvracet a v důsledku ovlivnění organismu může být část zvratků spolu s prostředkem vdechnuta do dýchacích cest (průdušnice – plic). Následný tzv. chemický zápal plic je velmi nebezpečný a může končit až úmrtím. Při první pomoci postiženého uložit tak, aby nemohl vdechnout zvratky.

H334 Při vdechování může vyvolat příznaky alergie nebo astmatu nebo dýchací potíže.

Věta upozorňuje, že prostředek může vyvolat alergickou reakci u vnímavých osob a to při vdechování. Opět (podobně jako u H317) nepostihuje všechny, ale je jen osoby vnímavé

na dané látky nebo složky směsi.

Projevy jsou různě silné, od prosté rýmy se zánětem spojivek (jako sená rýma), až po závažné dýchací potíže – kašel, sípání, náhlá záchvatovitá dušnost, zúžení dýchacích cest, průduškové astma apod.

Osoby alergické na látky ve směsích s H334 by s nimi neměly vůbec pracovat ani jinak přijít do styku. Naštěstí na obalech „domácí chemie“ se objevuje jen velmi zřídka.

H335 Může způsobit podráždění dýchacích cest.

Páry, prach, mlha nebo aerosol takto označených látek/směsí mohou dráždit dýchacích cest a způsobovat pocit škrábání v krku, kašel, dýchací potíže apod.

H336 Může způsobit ospalost nebo závratě. Páry nebo aerosol po vdechování takto označených látek/směsí mohou při práci hlavně v uzavřených prostorách způsobit ospalost nebo závratě. Objeví-li tyto účinky po expozici, nedoporučuje se řídit auto.

H410 Vysoce toxický pro vodní organismy, s dlouhodobými účinky.

H411 Toxický pro vodní organismy, s dlouhodobými účinky.

H412 Škodlivý pro vodní organismy, s dlouhodobými účinky.

Při nakládání s takto nebezpečnými prostředky je třeba především dodržovat požadavky na skladování (zamezení nežádoucího úniku) a dále na bezpečnou likvidaci zbytků a obalů.

c) Signální slovo

Signální slova „Nebezpečí“ nebo „Varování“ by měla rychle informovat, jak moc je pro

středek „domácí chemie“ nebezpečný. Slovo „Nebezpečí“ je povinné pro tzv. „více“ nebezpečné látky/směsi. Bohužel na štítcích/obalech nebezpečných prostředků sice je signální slovo uváděno, ale nezřídka velmi malé, nevýrazné.

d) Pokyny pro bezpečné zacházení (tzv. P pokyny)

Pokyny pro bezpečné zacházení mají uvádět nejdůležitější informace, jak bezpečně s prostředky zacházet, předcházet možným nebezpečím, skladovat je, poskytovat první pomoc v případě otravy/nehody nebo je následně odstraňovat.

Několik **příkladů**, které mohou být uváděny na obalech/štítcích prostředků „domácí chemie“:

P101 Je-li nutná lékařská pomoc, mějte po ruce obal nebo štítek výrobku.

P102 Uchovávejte mimo dosah dětí. Tento pokyn je určen především pro ochranu malých dětí. Neznamená to, že by dospívající nemohl úměrně svým rozumovým schopnostem doma pomáhat při úklidu, umývat nádobí apod.

P103 Před použitím si přečtěte údaje na štítku.

P210 Chraňte před teplem, horkými povrchy, jiskrami, otevřeným plamenem a jinými zdroji zapálení. Zákaz kouření.

P211 Nestříkejte do otevřeného ohně nebo jiných zdrojů zapálení.

P233 Uchovávejte obal těsně uzavřený.

P251 Nepropichujte nebo nespálujte ani po použití.

P270 Při používání tohoto výrobku nejezte, nepijte ani nekuřte.

P280 Používejte ochranné rukavice/

ochranný oděv/ochranné brýle/obličejový štít.

Vysvětlivka – možné texty po úpravě např.: „Používejte ochranné rukavice/ochranný oděv.“ nebo „Používejte ochranné rukavice.“

P301+P312

PŘI POŽITÍ: Necítíte-li se dobře, volejte TOXIKOLOGICKÉ INFORMAČNÍ STŘEDISKO/lékaře/...

Dodavatel uvede, kam je třeba se obrátit pro naléhavou lékařskou pomoc. Text pokynu tedy může mít různá znění.

P301+P330+P331

PŘI POŽITÍ: Vypláchněte ústa. NEVYVOLÁVEJTE zvracení.

P302+P352 PŘI STYKU S KŮŽÍ: Omyjte velkým množstvím vody/...

P305+P351+P338

PŘI ZASAŽENÍ OČÍ: Několik minut opatrně vyplachujte vodou. Vyjměte kontaktní čočky, jsou-li nasazeny a pokud je lze vyjmout snadno. Pokračujte ve vyplachování.

P391 Uniklý produkt seberte.

P403 Skladujte na dobře větraném místě.

P405 Skladujte uzamčené.

P410 + P412 Chraňte před slunečním zářením. Nevystavujte teplotě přesahující 50 °C.

P501 Odstraňte obsah/obal ...

Vysvětlivka – možný texty po doplnění na štítku pro neprofesionální uživatele například:

Odstraňte obsah/obal předáním na sběrný dvůr do části nebezpečného odpadu.

Nešvarem některých dodavatelů bohužel je, že na obal/štítek dávají neúměrné množství P pokynů bez ohledu na nebez-

pečnost a způsob použití nebezpečných prostředků. A to hned v několika jazycích, takže text pak musí uvádět pouze malým písmem.

e) **Doplňkové informace / údaje o nebezpečnosti (tzv. EUH věty)**

Doplňkové informace / údaje o nebezpečnosti (EUH věty) se přiřazují v případech, kdy existuje určité nebezpečí při nakládání, které není vyjádřeno tzv. H větami. Opět několik **příkladů**, které mohou být na označeních prostředků „domácí chemie“:

EUH066 Opakovaná expozice může způsobit vysušení nebo popraskání kůže. Při práci je vhodné používat například gumové či plastové rukavice. To platí pro některé čističe nebo prostředky na bázi organických rozpouštědel.

EUH202 Kyanoakrylát. Nebezpečí. Okamžitě slepuje kůži a oči. Uchovávejte mimo dosah dětí.

Tato věta je například na vteřinových lepidlech založených na kyanokrylátech.

EUH206 Pozor! Nepoužívejte společně s jinými výrobky. Může uvolňovat nebezpečné plyny (chlor).

Věta může být uváděna například u čističů odpadů nebo různých výrobků pro bělení na bázi chloru. Při práci je třeba větrat, popř. zapnout odtaž (hlavně v koupelnách a toaletách bez oken). Při aplikaci je pak nutno dávat pozor, aby nedošlo k nadýchání uvolněného chlóru.

EUH208 Obsahuje (název senzibilizující látky). Může vyvolat alergickou reakci.

Tato věta (kromě vět H317 a H334 viz texty výše) je nesmírně důležitá pro osoby alergické nebo jejich lékaře, aby se včas dozvěděly, zda prostředek obsahuje složku, na kterou jsou / mohou být osoby alergické. Nemělo by se však jednat o tak výrazné alergeny jako prostředky s H317 nebo H334.

5.3. **Některé další požadavky k ochraně zdraví, které musí dodržovat dodavatel**

Některé obecné požadavky

Obal obsahující nebezpečnou látku nebo směs dodávanou široké veřejnosti nesmí mít tvar ani provedení, které může přitahovat děti nebo vzbuzovat jejich zvědavost anebo uvádět spotřebitele v omyl, ani nesmí mít podobnou úpravu nebo provedení jako obal pro potraviny, krmiva, léčivé přípravky nebo kosmetické prostředky, která by mohla uvést spotřebitele v omyl.

Ochrana nevidomých

K ochraně nevidomých a zrakově postižených osob slouží speciální „**hmatatelné výstrahy pro nevidomé**“, které musí být na některých obalech prostředků „domácí

chemie“ podle jejich nebezpečnosti. Hmatatelná výstraha má tvar buď **zvýšeného rovnostranného trojúhelníku** anebo tam, kde na obalu není dostatečný prostor pro trojúhelník, výstraha je tvořena **třemi zvýšenými body**. Touto výstrahou jsou upozorněni na nebezpečný obsah balení.

Například na obalech se dnem musí být každá taková hmatatelná výstraha umístěna na svislé ploše v blízkosti spodní hrany tak, aby vrchol trojúhelníka byl vzdálen ode dna obalu nejvíce 5 cm.

Ochrana malých dětí – uzávěry odolné proti otevření dětmi

Malé děti především batolata a v předškolním věku jsou zvědavé. Nezřídka jejich poznávání okolí končí na pohotovosti nebo v nemocnici. Aby se snížil počet takových nehod, musí dodavatel některé obaly prostředků „domácí chemie“ podle jejich nebezpečnosti vybavit **uzávěry odolnými proti otevření dětmi**. Na trhu je několik typů takových uzávěrů. Nicméně jejich princip je podobný. Nejprve je třeba stlačit nebo zatlačit na vyznačené místo a až pak je možné víčko otočit a obal otevřít.

Ochrana malých dětí – speciální požadavky na tzv. gelové kapsle na praní

Od roku 2010 se i v ČR začaly ve větší míře používat tzv. **gelové kapsle na praní**. Jedná se o tekuté prací prostředky v rozpustném obalu pro jednorázové použití určené pro spotřebitele. Použití kapslí je jednoduché, kapsle se pouze vyjme z krabičky a vloží do příslušného otvoru v pračce. Kapsle má malý rozměr, jasně dané dávkování, nepráší. Měkké barevné polštářky (kapsle) se líbí i dětem a bohužel s tím se objevily nové typy otrav. Toxikologické informační středisko v Praze eviduje už několik set takových otrav především malých dětí do 3 let (v důsledku rozkousnutí či olíznutí kapsle, požití obsahu, ale i polížení gelem nebo jeho vystříknutí do očí).

Proto gelové kapsle na praní uváděné na trh od r. 2015 musí splňovat požadavky jak na samotný obal (neprůhledný nebo tmavý, příslušně označen, vybaven uzávěrem proti snadnému otevření malými dětmi...), tak i na samotnou kapsli (obsahovat „nechutnou“ přísadu a splňovat požadavek na odolnost vůči tlaku).

Požadavky na další označování na obalech detergentů prodávaných veřejnosti

Na obalech detergentů musí být uvedeno požadovaným způsobem složení (napří-

klad, zda obsahuje aniontové povrchově aktivní látky, kationtové povrchově aktivní látky nebo neiontové povrchově aktivní látky, bělicí činidla na bázi kyslíku nebo bělicí činidla na bázi chloru...) a to včetně obsahu. Pokud jsou přidávány některé uvedené složky (typu enzymy, dezinfekční prostředky, optické zjasňovače, parfémové a konzervační činidla apod.), musí být také uvedeny na obalech.

Alergické osoby by měly sledovat například obsažené enzymy, parfemační složky nebo konzervanty, protože některé z nich by mohly u vnímavých osob vyvolat alergickou reakci na danou látku.

Označování informací o dávkování u detergentů prodáváných veřejnosti

Na obalech **detergentů** prodáváných veřejnosti a určených pro použití jako **prací prostředky** musí být uvedeny tyto informace:

- doporučená množství nebo pokyny pro dávkování pro standardní náplň pračky při použití měkké, středně tvrdé a tvrdé vody, a zohledňující jeden nebo dva prací cykly,
- pro prací prostředky s vysokou účinností počet standardních náplní pračky „běžně znečištěných“ tkanin a pro prací prostředky určené pro jemné tkaniny počet standardních náplní pračky lehce znečištěných tkanin, které lze vyprat s jedním balením pracího prostředku za použití vody střední tvrdosti,
- obsah každé odměrné nádoby, pokud je přiložena; nádobka se opatří značkami, které ukazují dávku pracího prostředku vhodnou pro standardní náplň pračky při použití měkké, středně tvrdé a tvrdé vody.

Standardní náplň pračky je 4,5 kg suchého prádla pro prací prostředky s vysokou účinností a 2,5 kg suchého prádla pro prací prostředky s nízkou účinností. Prací prostředek se považuje za prací prostředek s vysokou účinností, pokud není v prohlášení výrobce kladen důraz na šetrnost k textilu, totiž na praní při nízkých teplotách, jemná vlákna a barvy.

Na obalech detergentů prodáváných veřejnosti jako **detergenty pro automatické myčky nádobí** musí být uvedeny tyto informace:

- standardní dávkování nebo počet tablet pro hlavní mycí cyklus pro běžně znečištěné nádobí v plně naložené myčce pro 12 souprav nádobí, případně s uvedením hodnot při použití měkké, středně tvrdé a tvrdé vody.

5.4. Omezení pro osoby mladší 18 let

Obchodníci nesmějí podle zákona č. 258/2000 Sb. nabízet, darovat, prodávat ani jinak dodat, přenechat nebo obstarat pro fyzickou osobu mladší 18 let nebo osobu, jejíž svéprávnost byla soudem omezena, nebezpečné chemické látky a směsi klasifikované jako žíravé (tj. s větou H314) nebo akutně toxické kategorie 3 (s větou H301, H311 nebo H331). Neboli obchodník určité prostředky „domácí chemie“ dětem nemůže prodat (podobně jako alkoholické nápoje). Z prostředků „domácí chemie“ se toto omezení může vztahovat například na některé razantnější čističe (např. toalet nebo sporáků).

6. DOTAZY SPOTŘEBITELŮ

6.1 Často musím použít i lupu, abych přečetla údaje na obalu prostředků domácí che-

mie. Je stanovena minimální velikost písma pro označení na obalech?

Minimální velikost písma pro označení prostředků domácí chemie není stanovena. Podle předpisu musí mít takovou velikost, aby byly snadno čitelné. Nemůžete-li text na obalu v prodejně přečíst (velmi malé písmo, nevhodné barvy), zvažte raději nákup prostředku od jiného dodavatele.

6.2 Mohou být informace na štítcích domácích prostředků prodáváných v ČR ve více jazycích?

Informace na štítcích domácích prostředků mohou být kromě češtiny i v dalších jazycích v případě, že se na štítek vejde. Je-li domácí prostředek nabízen v obchodě spotřebiteli bez informace v češtině, jedná se o hrubé porušení předpisu.

6.3 Existují nějaké výjimky na označení malých balení nebezpečných prostředků domácí chemie (na malé obaly se vejde jen málo textu)?

Ano. Existují výjimky na označení pro malá balení, tj. balení pod 125 ml. Podle typu nebezpečnosti je možné v určitých případech vynechat pokyny pro bezpečné zacházení (tzv. P -pokyny), popřípadě výjimečně i standardní věty o nebezpečnosti (tzv. H věty). Až na jednu eventualitu však vždy musí být na obalu/štítku uveden příslušný výstražný symbol nebezpečnosti. Výjimka neplatí pro případy, kdy i toto malé balení by mohlo být značně nebezpečné.

6.4 Které prostředky domácí chemie patří mezi detergenty?

Detergentem se podle předpisu rozumí každá látka nebo směs obsahující mýdla nebo jiné povrchově aktivní látky určené pro prací a čisticí procesy. Detergenty mohou být

v jakékoliv formě (např. kapalina, prášek, pasta, tyčinky, tvarované kusy, kostky).

Další výrobky považované za detergenty jsou tzv. pomocné prací směsi určené pro namáčení (předprání), máchání nebo bělení oděvů či prádla; avivážní prací přípravky, různé čisticí směsi určené pro domácí použití (univerzální čisticí prostředky nebo pro čištění určitých povrchů) apod.

6.5 Pokud výrobce deklaruje šetrnost k textilu, znamená to to, že takový prací prostředek má nízkou účinnost – hůře pere?

Prací prostředek se považuje za prací prostředek s vysokou účinností, pokud není v prohlášení výrobce kladen důraz na šetrnost k textilu, totiž na praní při nízkých teplotách, jemná vlákna a barvy.

6.6 Mohou prostředky domácí chemie obsahovat fosfáty, např. prostředky do myček nádobí?

Obsah fosforu v pracích prostředcích pro spotřebitele je omezen už několik let. Od 1. ledna 2017 se nesmí v EU uvádět na trh detergenty určené pro automatické myčky nádobí pro spotřebitele, pokud se celkový obsah fosforu rovná nebo je větší než 0,3 gramu při standardním dávkování.

6.7 Je možné biocidy určené k hubení létajícího a lezoucího hmyzu v domácnostech použít i na zeleninu na zahrádce, kde mám také nějaký hmyz?

V žádném případě. Při používání biocidních přípravků je třeba důsledně dodržovat návod na použití, ať již se týká účelu použití, dávky přípravku, popřípadě doby působení apod.

Na hmyz na zelenině, nelze-li jej zničit například mechanicky, je třeba použít zcela jiné přípravky. Jedná se o přípravky na ochranu rostlin, které jsou pro tento účel speciálně určeny a testovány.

SLOVO O AUTORCE

MUDr. Zdeňka Trávníčková, CSc. pracuje ve Státním zdravotním ústavu (SZÚ) v Praze. Specializuje se na hodnocení nebezpečnosti chemických látek a směsí, problematiku jejich klasifikace a označování a navrhováním ochranných opatření k ochraně zdraví lidí. Více než 10 let vede Národní referenční centrum pro chemické látky a přípravky. V rámci své práce v SZÚ plní úkoly zadávané nejen Ministerstvem zdravotnictví, ale dlouhodobě spolupracuje i s dalšími rezorty.

LITERATURA – ZDROJE

Evropská chemická agentura (ECHA) – internetová stránka <http://echa.europa.eu/cs/chemicals-in-our-life/how-can-i-use-chemicals-safely>
Ministerstvo obchodu a průmyslu – Leták:

Edice PRŮVODCE SPOTŘEBITELE

Domácí chemie – rady pro spotřebitele (2016), Trávníčková
Energie ke spotřebiteli – jaká práva, jaká rizika... (Konzument Test č. 18, 2016), Novák
Označení CE – co znamená, co říká spotřebiteli?... (Konzument Test č. 17, 2016), Dupal
Jak nenakupovat zajíce v pytli (2016, 2015), Mázdrová, Bergmannová
Babi, dědo, nenechte se okrást (2016, 2015), Mázdrová, Bergmannová
Jak se bránit nekalým praktikám podomních prodejců? (2016), Mázdrová a kolektiv SČS
Obouváme správně své děti? (vydáváno každoročně), Štastná
Mimosoudní urovnání spotřebitelských sporů (Konzument Test č. 16, 2015), Dupal
Bezpečnostní a poplachové systémy do domácností a pro malé firmy (Konzument Test č. 15, 2015), Urban
Jak nespadnout do dluhové pastí, aneb Podepsat můžeš, přečíst musíš! (2015), Šmejkal
Nakupujeme s novým občanským zákoníkem (Konzument Test č. 14, 2014), Krul, Dupal
Manuál rizikových vztahů (2014), Bonková
Jak postupovat při nákupu a reklamaci (2014), Machan, Krejcar

Děti nevidí rozdíl – udržujte prací kapsle mimo dosah dětí; www.mpo.cz/dokument157032.html

Nařízení (ES) č. 648/2004, o detergentech, v platném znění

Nařízení (ES) č. 1272/2008, o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnic 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006, v platném znění (zkráceně nařízení CLP)

Nařízení (EU) č. 528/2012, o dodávání biocidních přípravků na trh a jejich používání, v platném znění

Státní zdravotní ústav – internetová stránka www.szu.cz/tema/pracovni-prostredi/navrh-narizeni-ghs-o-klasifikaci-a-oznacovani-latek-a-smesi-1

Toxikologické informační středisko (TIS) v Praze – internetová stránka www.tis-cz.cz/index.php

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění

Pozor na nekorektní uvěřování!, Sluchadlo? Jaké? A proč? (Konzument Test 13, 2013) Hůle, Kašpar, Dupal

Jak nespadnout do dluhové pastí (2013), Hůle

Varujte se nabídkových akcí! (2013), Dupal, Mazalová, Karlovcová

Označení CE – pro koho, proč, jak ... (2013), Dupal

Elektronické platební prostředky – jak se vyhnout rizikům (2013) Klufa

Máme etické chování trhu? (Konzument Test č. 12, 2011), Dupal

Varujte se předváděcích akcí! (Konzument Test č. 11, 2011), Mazalová

Jak postupovat při nákupu a reklamaci zboží nebo služeb (Konzument Test č. 10, 2011), Machan, Krejcar, Dupal

Bezpečně provozování dětských a sportovních hřišť, sportovišť a tělocvičen (2010), Houžvičková, Dupal

Označování hotelů nově (Konzument Test č. 9, 2009), Dupal

Grafické značky na předmětech (2009), Dupal

Prevence proti podvodům při nehotovostních platbách (Konzument Test č. 8, 2008), Dupal

Grafické značky na předmětech – značky na zařízení telekomunikační a informační techniky (2008), Dupal

Grafické značky na předmětech – značky na zařízení audiovizuální techniky (2008), Dupal

Evropská dokumentace o potírání podvodů při bezhotovostních platbách (2008), ADICAE

Označování ubytovacích zařízení (Konzument Test č. 7, 2007), Dupal

Grafické značky na předmětech – č. 1 a 2 (2007), Dupal

Doplňky stravy (2007), Michalová

Rizika a záلودnosti domácích spotřebičů (2007), Vlček

Jak se orientovat v elektronickém nakupování? Jaká jsou rizika? (Konzument Test č. 5, 2006), Dupal

Bezpečnost dětské obuvi (Konzument Test č. 4, 2006), Dupal

Umíme si půjčovat? (2006, 2005), Dupal, Slossberger, Toman

Značky a informace na stavebních výrobcích (2006), Vála a kol.

Pijeme zdravě? (2006), Havlík

Spotřebitel a evropské cesty normalizace (2006), Dupal

Značky a informace na potravinách (2006), Michalová

Bezpečnost výrobků a technické normy (2006), kolektiv SČS

Technické normy jsou pro běžného spotřebitele (Konzument Test č. 3, 2005), kolektiv SČS

Značky a informace na elektrických spotřebičích (2005), Dostál, Dupal, Vlček

Značky a informace na obuvi a textilu (2005), Dostálová, Tomanová

Rukověť spotřebitele (2004), Novák, Dupal

Půjčky podle OZ (Konzument Test č. 2, 2004), kolektiv SČS

Označování potravin (Konzument Test č. 1, 2003), Dupal, Michalová

... barevný svět v tisku

knihy • prospekty
• katalogy • brožury
• plakáty • kalendáře
• výroční zprávy
• korespondenční
materiály • úřední
tiskoviny • noviny • časopisy
• další polygrafické výrobky

GARAMON
vydavatelství a tiskárna

GARAMON s.r.o.
Wonkova 432
500 02 Hradec Králové

tel./fax: 495 217 101
e-mail: garamon@garamon.cz
www.garamon.cz

Radnice - příjem inzerce
tel.: 495 499 086
mobil: 603 234 459
e-mail: radnice@garamon.cz

**Ve spolupráci s Magistrátem vydáváme každý týden
informační zpravodaj města Hradec Králové Radnice,
do kterého zajišťujeme příjem inzerce.**

NÁRODNÍ AKREDITAČNÍ ORGÁN

Český institut pro akreditaci, o.p.s.
„Accredo – dávám důvěru“

Olšanská 54/3, 130 00 Praha 3, tel.: +420 272 096 222, fax: +420 272 096 221, mail@cai.cz, www.cai.cz

ČIA akredituje:

- ▶ zkušební laboratoře
- ▶ kalibrační laboratoře
- ▶ zdravotnické laboratoře
- ▶ certifikační orgány provádějící certifikaci produktů
- ▶ certifikační orgány provádějící certifikaci systémů managementu
- ▶ certifikační orgány provádějící certifikaci osob
- ▶ ověřovatele výkazů emisí skleníkových plynů
- ▶ inspekční orgány
- ▶ poskytovatele zkoušení způsobilosti
- ▶ výrobce referenčních materiálů
- ▶ environmentální ověřovatele programu EMAS

ČIA je členem mezinárodních organizací
a signatářem multilaterálních dohod:

Evropská organizace pro spolupráci
v oblasti akreditace (EA)

Mezinárodní spolupráce
v oblasti akreditace laboratoří (ILAC)

Mezinárodní akreditační fórum (IAF)

Fórum akreditačních a licenčních orgánů (FALB)

SDRUŽENÍ ČESKÝCH
SPOTŘEBITELŮ, Z. Ú.
CZECH CONSUMER
ASSOCIATION
www.konzument.cz

PUBLIKACE SDRUŽENÍ ČESKÝCH SPOTŘEBITELŮ

DOMÁCÍ CHEMIE – RADY PRO SPOTŘEBITELE, edice Průvodce spotřebitele,
svazek č. 27, 1. vydání, autor © MUDr. Zdenka Trávníčková, CSc., předmluva
© Ing. Libor Dupal, vydalo © Sdružení českých spotřebitelů, z. ú., říjen 2016.
Obálka a grafická úprava Kateřina Tomášková – ktdesign. Vytiskla tiskárna
Studio 66 & Partners s.r.o.

ISBN 978-80-87719-45-9 (Sdružení českých spotřebitelů, z. ú.)

SDRUŽENÍ ČESKÝCH
SPOTŘEBITELŮ, Z. Ú.
CZECH CONSUMER
ASSOCIATION
www.konzument.cz

Sdružení českých spotřebitelů, z.ú.
Pod Altánem 99/103
100 00 Praha 10 – Strašnice
Tel.: +420 261 263 574
e-mail: spotrebitel@regio.cz
www.konzument.cz